

GENEL BİLGİ

Resmi adı:	Kuveyt
Yönetim Şekli	Anayasal Emirlik
Devlet Başkanı	Şeyh Jabr al-Ahmed al-Jabr al-Sabah(1977'den bu yana)
Başbakan	Şeyh Sabah al-Ahmed al-Jabr al-Sabah
Başbakan	Ahmed Nazif (Temmuz 2004'ten bu yana)
Yüzölçümü	17.818 km ²
Nüfusu	2.75 milyon
Ortalama yaşam süresi	77
Okuma yazma oranı	% 83.5
İklim	Çöl iklimi: sıcak, kuru yazlar, ılık kışlar
Konuşulan Diller	Arapça (resmi) ve İngilizce
Başlıca Şehirler	Kuveyt, Hawallī, Ahmadi, Jahra, Farwaniya, Mubarak al-Kabeer
Para Birimi	Kuveyt dinarı
Zaman Dilimi	GMT+3
Kur:	(1 Kuveyt Dinarı = 3.42 ABD Doları).

Kuveyt nüfusunun % 85'ini (% 70'i Sünni, % 30'u Şii) Müslümanlar, % 15'ini ise Hıristiyanlar ile Farsiler oluşturur. Ana dili Arapça olan ülke nüfusunun % 27.2'si 0-14 yaş arasında, % 70.1'i 15-64 yaş arasında, % 2.7'si ise 65 yaşın üstündedir. Milli Meclis adıyla anılan Kuveyt Parlamentosunu 50 kişilik seçilmiş parlamenterler heyeti ile atama yoluyla seçilen diğer parlamenterler oluşturmaktadır. Anayasal Emirlik düzeniyle yönetilen Kuveyt'in Devlet Başkanlığı görevini 1977'den itibaren Şeyh Jarb al-Ahmed al-Jabr al-Sabah yürütmektedir. Al-Sabah ailesinin üyeleri Bakanlar Kurulu'nda önemli pozisyonlarda bulunmaktadır. Parlamantonun kısıtlı bir yasama yetkisi bulunmaktadır. Ülkede siyasi parti faaliyetlerine izin verilmemektedir.

Eğitimin zorunlu ve ücretsiz olduğu Kuveyt'te hükümet 2002 yılı toplam bütçe harcamalarının % 9.7'sini eğitime ayırmıştır. Okuma yazma oranı yine aynı yıl % 83.5 seviyelerine ulaşmıştır. Sağlık hizmetlerinin batı standartlarında olduğu Kuveyt'te hükümet 2002 yılı bütçe harcamalarının % 6.7'sini bu sektöre ayırmıştır. Bunun sonucunda da Kuveyt'te kişi başına düşen sağlık personeli (doktor ve hemşire) diğer Körfez ülkeleri ile kıyaslandığında daha fazladır.

Kuveyt'in siyasi gündemine ekonomik yeniden yapılanma ve bunun refah devleti ve milli gelirin dağılımına yansımaları ile ilgili tartışmalar hakimdir. 1990'ların sonundan itibaren başbakanın ve hükümetin bazı üyelerinin çabaları sonucu uygulamaya konmaya çalışılan reformlar, Milli Meclis'teki muhafazakar milletvekilleri tarafından refah devletinin halka sağladığı imkanları ortadan kaldıracak endişesiyle engellenmektedir. Yine bir grup milletvekili, yabancıların petrol sektörüne yatırım yapmasını sağlayan Kuveyt Projesi'nin (Project Kuwait) uygulamaya konmasına muhalefet etmektedirler.

Kuveyt, Körfez İşbirliği Konseyi'nin altı üyesinden biridir. ABD Kuveyt'in güvenliğine 1991 yılında imzalanan ve 2001 yılında yenilenen 10 yıllık bir savunma anlaşması ile destek olmaktadır. Ayrıca Kuveyt ile İngiltere, Fransa ve Rusya arasında da savunma anlaşmaları bulunmaktadır.

EKONOMİYE GENEL BAKIŞ

TEMEL MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER	2001a	2002a	2003a	2004b	2005b
GSYİH (milyar \$)	34.1	35.2	41.7	53,6	54.8
GSYİH (büyüme, %)	-1	-0,4	9,7	7,8	5,8
Enflasyon (TÜFE, ort.%)	1.7	1.4	1.0	2.2	1.8
İhracat (milyon \$)	16,2	15,4	21,7	30,2	43,8
İthalat (milyon \$)	7,1	8,1	9,8	10,9	12,2
Döviz Kuru (ort., KD:\$)	0.307	0.304	0.299	0.295a	0.291
Döviz Rezervi (altın hariç-milyar \$)	9,8	9,2	7,5	8,2	8,3
Dış Borçlar (milyar \$)	10.2	13.1	14.0b	14.2	14.9

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Mayıs 2005, Country Report;

a) kesin rakamlar, b) EIU hesaplamaları, tahminler

2004 yılında yükselen petrol fiyatları nedeniyle diğer Körfez ülkeleri gibi Kuveyt'in GSYİH'sı da % 20'ye varan bir artış kaydederek 53.6 milyar dolar, kişi başı milli gelir ise 21 bin dolar seviyelerine ulaşmıştır. Kuveyt ekonomisi diğer Körfez ülkeleri gibi temelde petrol üretimine dayalıdır ve ülkedeki imalat sektörü ve özel girişim

hemen hiç gelişmemiştir. İmalat sanayinin GSYİH'ya katkısı % 3 civarındadır. Irak'ın yeniden imarı, özellikle bölgedeki koalisyon ordularına yapılan gıda ve araç-gereç satışları, alınan ihale ve taşeronluk işleri ekonomiyi canlı tutmaktadır.

Kuveyt dünya petrol rezervlerinin %10'u olan 97.3 milyar varil petrol rezervine sahiptir, Günlük petrol üretimi ise 2.1 milyon varildir. Kuveyt'in sahip olduğu bu rezerv şu andaki üretim miktarı devam ettiği takdirde 100 yıldan daha fazla bir süre için yeterli olacaktır. Kuveyt, dünya petrol üretiminde 13'üncü, petrol ihracatında 8'inci sıradadır. 2004 yılında Kuveyt'in petrol geliri, yükselen petrol fiyatları nedeniyle % 30 artışla 25 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2004 yılında ihracat gelirlerinin % 90'ı, bütçe kaynaklarının % 75'i ve GSYİH'nın % 57'si petrolden sağlanmıştır.

Kuveyt petrol üretim kapasitesinin 2020 yılına kadar 4 milyon varile çıkarmak amacıyla; üretim altyapı modernizasyonu, stoklama, üretim kapasitesi artırımı, petrol alanında uluslararası firmalarla işbirliği ile ihraç ve rafineri kapasitesinin güçlendirilmesine yönelik 30 milyar dolarlık bir yatırım programı başlatılmıştır. Ülkenin en büyük petrol üretim bölgesi Kuveyt şehrinin güney batısındaki Burgan bölgesidir. Önemli petrol arıtma tesisleri ve petrole bağlı sanayi işletmeleri de Kuveyt şehrine yakın Ahmadi ve Shuaiba bölgelerinde bulunmaktadır.

Kuveyt Projesi (Project Kuwait) ülkenin kuzeyinde (4 tane) ve batısında (2 tane) olan petrol üretim alanlarının genişletilmesini öngören bir projedir. Öncelikle ülkenin kuzeyinde bulunan ve 10 milyar varil rezervi olduğu bilinen alanların kapasitesinin günde 900.000 varile çıkarılması hedeflenmektedir. Ülkenin batısındaki alanların ise kapasitesinin günde 190.000 varilden 460.000 varile çıkarılması planlanmaktadır.

Kuveyt'in doğalgaz rezervleri 52.4 trilyon kübik fittir ve dünya doğalgaz rezervinin % 1'ini oluşturmaktadır. Ülkede üretilen hemen tüm doğalgaz, petrol üretiminde kullanılmaktadır. Bunun dışında, yerel tüketim sınırlıdır. Fakat petrokimya sanayinin gelişmesi ile birlikte yerel tüketimin artması beklenmektedir.

Petrol fiyat ve üretim artışının kamu ve özel tüketim harcamalarını desteklemesi öngörülmektedir. Hükümetin hedefi, limanların rolünü arttırarak, Kuveyt'i bölgenin ticaret ve finansman merkezi yapmaktır. 2005 yılı ortalarından itibaren doğrudan yabancı yatırımlarda artış öngörülmektedir. Yatırımların çoğunun yap-işlet-devret modeliyle gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

Ekonominin çeşitlendirilmesi ve petrole bağlı olmaktan çıkarılması, petrol dışı gelirlerin arttırılması, değişken petrol fiyatları nedeniyle ekonominin dalgalanmasının engellenmesi ve daha çok Kuveyt vatandaşına iş alanı yaratılması hükümetin üzerinde durduğu konulardır. Fakat reformlar ve liberalleşme çabası, muhafazakar kanadın çoğunluğu elinde bulundurduğu parlamentodan destek alamaması ve petrol fiyatlarının artmasına bağlı olarak reformlara acil olarak gerek duyulmaması nedenleriyle yavaş ilerlemektedir. Ekonomide liberalleşmeyi sağlayacak özelleştirme, vergi, rekabet, tüketiciyi koruma, çalışma hayatı ve kamu ihalesi mevzuatı ile ilgili kanun değişiklikleri tamamlanamamıştır. Yabancılar yönelik % 55 vergi oranının % 15'e indirilmesine ilişkin vergi yasası değişiklik tasarısı da gecikmiştir. Bu nedenlerle de ekonomi hala korumacı bir tablo çizmektedir.

Milli Meclis'in özelleştirme konusunda kapsamlı bir kanun değişikliği yapılmasını engellemesi ve kamu hizmeti ve iletişim alanlarında yapılacak özelleştirmelere durum bazında onay verilmesi kararını alması ile birlikte özelleştirmede istenen hıza kavuşulamamıştır. Özelleştirme konusundaki ilk adımlar Qurain Petrol Şirketi'nin özelleştirilmesi ve ilk özel akaryakıt pazarlama şirketinin kurulması olmuştur. Kamuya ait şirketlerin bazılarının hisselerinin bir kısmı Kuveyt Borsasında satışa çıkarılarak özelleştirilmektedir. 2001 yılında Kuveyt hükümeti, Kuveyt Havayollarını, gaz istasyonlarını, posta, telgraf, telekomünikasyon servislerini, limanları ve ulaşım hizmetlerini, elektrik, su ve petrokimya sektörlerini kapsayan bir özelleştirme programı açıklamıştır. Fakat bu programla hedeflenen sonuca şu ana kadar ulaşamamıştır.

Kuveyt'in işgücü 2003 yılı itibariyle 1.4 milyondur. Kuveytlilerin ve Kuveytli olmayanların gerek toplam işgücünde gerekse kamu veya özel sektördeki istihdam oranları birbirinden oldukça farklıdır. Ülkedeki toplam işgücünün % 81'i yabancıdır, bunların % 98'i özel sektörde istihdam edilmektedir. Kuveytli işgücünün % 93.6'sı ise kamu sektöründe çalışmaktadır ve bu da ülkedeki tüm kamu çalışanlarının % 74.3'üne denk gelmektedir. Hükümet, Kuveytliyi de özel sektörde çalışmaya yöneltmek için bir plan yürürlüğe koymuştur. Bu plan uyarınca her yıl özel sektörde çalışan yabancı işçilerin % 10'unun Kuveytliyle değiştirilmesi düşünülmektedir. Bunun için de Kuveytli çalıştıran özel sektör kuruluşlarına teşvikler verilmesi ve bazı sektörlerde Kuveytli işçi çalıştırılması için kotalar konması planlanmaktadır.

Genel olarak değerlendirmek gerekirse Kuveyt ekonomisi küçük ve açık bir ekonomidir. Bir ekonominin açık olup olmadığını gösteren tipik bir ölçü olan ticaret/GSYİH oranına bakıldığında % 90 gibi çok iyi bir oran olduğu görülmektedir.

SEKTÖRLER

İmalat: Ülkedeki imalat sanayi içindeki en önemli sektörler, petrole dayalı olan petro-kimya ve petrol arıtma sektörleridir. Petrol arıtma sektörü dışındaki üretimin GSYİH'ya katkısı % 2.5 gibi düşük bir seviyededir. Petrol dışı sanayi gıda işleme ve inşaat malzemeleri gibi alanlarda yoğunlaşmaktadır. Ayrıca orman ürünleri, mobilya, metal ürünleri ve makinalar önemli ürünlerdir. 1999'dan bu yana kurulan şirketler en fazla temel metaller, ağaç ürünleri, tekstil, hazır giyim ve deri sektörlerinde faaliyet göstermektedirler. İlk olarak 1960'ların sonlarına doğru kurulan ve pek de verimli olmayan petrokimya sektörünün, 1991 Körfez Savaşından sonra devlet tarafından stratejik sebeplerle geliştirilmesine karar verilmiştir. Üretilen etilen, etilen glikol ve polipropilenin büyük kısmı Avrupa ve Asya'ya ihraç edilmektedir.

Finans: Kuveyt, finans sektöründe bölgesinde öne çıkmaya aday bir ülkedir. Ülkede 6'sı %100 Kuveytliye ait 8 ticari banka ve sanayi, gayrimenkul, tasarruf ve İslami bankacılık alanlarında hizmet veren 4 banka olmak üzere 12 banka bulunmaktadır. HSBC, PNB Paribas, Abu Dhabi Milli Bankası gibi yabancı bankaların da ülkede faaliyet göstermelerine izin verilmiştir. Ayrıca, 2005 Haziran sonu itibariyle Kuveyt Merkez Bankası'na kayıtlı 50 yatırım şirketi, 65 yatırım fonu ve 38 döviz şirketi hizmet vermektedir. Sigortacılık sektörü 8'i ulusal, 6'sı Arap ve 6'sı yabancı şirket olmak üzere toplam 20 şirketten oluşmaktadır.

İnşaat: 1980-2003 dönemleri itibariyle ülkedeki kamu yatırımları politik istikrarsızlık ve güvenlik tehditleri nedeniyle ertelenmiştir. Bu nedenle altyapı ve telekomünikasyon alanlarında yatırıma ihtiyaç vardır. Önümüzdeki beş yılda Kuveyt'te 5-7 milyar dolar tutarında otoyol, konut, köprü, liman ve depolama tesisi, demiryolu, havaalanı, doğal gaz ve petrol tesisleri gibi çeşitli altyapı yatırımları öngörülmektedir. Bu da inşaat sektöründe bir hareketlenmeye işaret etmektedir. Özellikle konut yapımı ve sağlık kuruluşları inşaatı gelişme gösteren iki alandır. 2020 yılına dek büyük yatırım projeleri için 40 milyar dolardan fazla harcama yapılacaktır.

Halihazırda 20 yeni otel projesi çalışmaları sürdürülmektedir. Bunlardan bir kısmının yapımı başlatılmıştır. Toplam maliyetleri 1 milyar dolar olarak tahmin edilmektedir. Bunlar; Conrad oteli 7 yıldız (150 milyon ABD doları), Messilah beach Hotel (100 milyon ABD doları), Meridien, 3 yeni otel (80 milyon ABD doları), Refad Palace, 5 yıldız (140 milyon ABD doları), Saphir International (80 milyon ABD doları), Monarch Hotel (75 milyon ABD doları), Group Al Kharafi Hotel, 5 yıldız (135 milyon ABD doları) ve Jahra'da bir turistik projedir (340 milyon ABD doları).

İnşaat sektörü daha çok kamu ihalelerine bağlı olarak gelişmektedir. Başka bir deyişle daha çok hükümetin harcama trendlerini yansıtmaktadır. Petrol fiyatlarında yükselişle birlikte kamu, altyapı çalışmalarına daha fazla ağırlık vermeye yönelmiştir.

Subiya yarımadasınının 36 km'lik bir köprüyle Kuveyt şehrine bağlama planlarının yeniden canlandırılmış ve 1.9 milyar dolar değerindeki projenin ön eleme ihalesi yapılmıştır.

Failaka adanın çok büyük bir turistik alana dönüştürülmesi projesi, eğlence yerleri, oteller, kültürel ve sportif cazibe merkezleri, terapi ve tedavi, merkezleri yapımını içermektedir.

Bubiyan adasındaki projenin toplam maliyeti 3.3 milyar ABD doları olup açılan ihaleye 100'den fazla yerli ve uluslararası firma ön eleme için başvuru yapmıştır. Yap-İşlet-Devret modeliyle yapılacak ihalenin ön eleme süresi 29 Haziran 2005'tir. Bubiyan Adası endüstriyel ve liman geliştirme projesinin toplam maliyeti 6.6 milyar ABD dolarıdır. Projenin birinci safhasında 34 kilometrelik yol yapımı ön eleme yapılmaktadır. Irak'a bağlanacak bir tren yolu öngörülmüştür. Limanın 850 milyon dolar olarak değerlendirilen inşaat maliyetinin finansmanı devlet tarafından yapılacaktır.

Otoyolların modernleştirilmesi ve genişletilmesi projesi, 1 milyar dolar değerindedir ve bu konuda 2005 sonlarında ihale açılacaktır. Kuveyt şehrinde bir metro yapım projesi planlanmaktadır. Birinci etap, 32 kilometrelik bir hat yapım projesidir ve 1-2 milyar dolar tutarındadır ve proje ile ilgili ön eleme 2005 sonunda yapılacaktır. Bölgesel Demiryolu Yapım Projesi ile, Kuveyt ile KİK ülkelerinin ve KİK ülkeleri ile Irak, Suriye, Ürdün, Türkiye ve İran'ın birbirine bağlanması planlanmaktadır.

Bunların dışında, maliyeti 5 milyar ABD dolarını bulan 70.000 lojman yapımı, idari binalar, ulusal bir kütüphane (35 milyon ABD dolar), devlet hastaneleri (620 milyon ABD dolar), Shdadiyah üniversite kampüsü (3.5 milyar ABD doları), Merkez

Bankasının yeni binası (100 milyon ABD doları), çeşitli ofis ve olimpik standartlarda bir spor tesisi inşaatı gündemdedir.

Halihazırda yapılan inşaat projelerinin tutarı 10 milyar ABD doları olup bunun 20 yıllık bir süre zarfında kümülatif olarak 30 milyar doları geçmesi beklenmektedir.

YATIRIM ORTAMI

2001 yılında Kuveyt Ulusal Meclisi'nden geçen Doğrudan Yabancı Yatırım Kanunu'na göre yabancı girişimciler birçok sektörde sponsora ihtiyaç duymadan, çoğunluk hisseye, hatta % 100 hisseye sahip oldukları şirketler kurabilmektedir. Aynı kanun yabancı yatırımcıya 10 yıla kadar vergi muafiyeti, ülkeye yabancı işçi getirilmesi, işletmenin kurulabilmesi için arazi tahsisi, üretim için gerekli hammadde, ekipman, yarı mamulün gümrüksüz ithalatına izin verilmesi, kamulaştırma riskine karşı güvence verilmesi, yabancı yatırımcının gelecekteki kanun değişikliklerine karşı korunması, sermaye transferine kısıtlama getirilmemesi gibi yatırımcı lehine hükümler içermektedir. Tüm bu avantajların yatırımcı tarafından kullanılabilmesi ise yerel işçi istihdam etme şartına bağlanmıştır. Yabancı yatırımcılar petrokimya alanında ortak yatırım yapabilmektedir. Fakat petrol arama çalışmalarının yabancı şirketler tarafından yapılmasına hala izin verilmemektedir.

Şu anda ülkede faaliyet gösteren tamamı veya bir kısmı yabancı yatırımcıya ait olan tüm firmalar kurumlar vergisine tabidirler. Bu vergi firmanın toplam karının % 25'inden fazla olmamaktadır. Yeni yabancı yatırımcılar yeni Doğrudan Yabancı Yatırım Kanunu uyarınca 10 yıl vergiden muaf olacaklardır. Ülkede son yıllarda hiçbir kamulaştırma vakası görülmediği gibi eğer olursa yabancı yatırımcılar adı geçen kanun uyarınca güvence altındadırlar.

Dünya Bankasının kriterleri ışığında Kuveyt'in yatırım ortamı:

İş kurma prosedüründeki basamak sayısı değerlendirmeye konu olan tüm ülke ve bölgelerden fazla olmasına rağmen, iş kurma sürecinin aldığı vakit (35 gün), maliyet ve iş kurmak için gereken minimum sermaye göz önünde bulundurulduğunda, ülkenin kendi bölgesindeki ülkelere kıyasla çok elverişli bir portre çizdiği ve dünya çapında da OECD yüksek gelir grubu ülkelerine hayli yakın olduğu görülmektedir.

İşe alma ve işten çıkarma işlemleri hem KİK bölgesine hem de diğer bölgelere göre daha kolaydır. İşten çıkarmanın maliyeti oldukça düşük ve OECD yüksek gelir grubu ülkelerinin ortalamasına yakındır. Buna karşın tüm KİK bölgesinde olduğu gibi çalışma saatleri esnek değildir.

Kuveyt'te mülkiyet kaydı ve devri ile ilgili düzenlemelerin hem sayısı hem süresi fazladır. Buna karşın maliyeti son derece düşüktür.

Kredi teminatı maliyeti Kuveyt'te tüm bölge ve ülkelerden daha düşüktür. Krediler konusundaki yasal haklar, OECD yüksek gelir bölgesi hariç, diğer bölgelerden daha fazladır.

Kurumsal yönetim ve bilgilendirme konusunda Kuveyt, tüm KİK bölgesinde olduğu gibi; dünyadaki diğer bölgelere göre çok geridedir.

Anlaşmazlık sırasında sözleşmenin uygulanması amacıyla hukuki sürecin başlatılması için gereken yasal prosedür Kuveyt'te hem kendi bölgesine hem de diğer bölgelere göre daha uzundur. Buna karşın, uyuşmazlıkların çözümlenmesi için gereken zaman ve uyuşmazlıkların çözümlenmesinin maliyeti OECD yüksek gelir grubu ülkeleri hariç diğer bölgelere nazaran daha düşüktür.

İflas durumunda işletmenin kapatılmasının aldığı zaman Kuveyt'te KİK ortalamasından biraz daha kısa, dünya genelinde bakıldığında ise hayli uzundur. Buna karşın, iflas sürecinin maliyeti dünyadaki en düşük seviyededir.

Kuveyt, taşımacılık konusunda önemli avantajlara sahiptir. Biri Shuwaikh diğeri Shuabia'da olmak üzere iki ticari limana sahiptir. Kuveyt'in 5 bin km'ye yakın iyi durumda olan bir karayolu ağı bulunmaktadır. Kuveyt Uluslararası Havaalanının kapasitesi günde 30 yolcu uçağının iniş ve kalkışına izin vermektedir. En geç 2015 tarihinde 3 milyon yolcu kapasiteli ve 700 milyon ile 1 milyar ABD doları arasında maliyeti olan ikinci bir havaalanı yapma planı bulunmaktadır. Bu planla Kuveyt, Körfez bölgesinde hava taşımacılığında Dubai'ye rakip bir üs olmayı hedeflemektedir. Proje bir otel, park yeri, iniş/kalkış pisti, mevcut pistlerin uzatılması hususlarını da içermektedir.

DIŞ TİCARET

(Milyon Dolar)	İhracat	İthalat	Ticaret Hacmi	Ticaret Dengesi
1990	7,042	3,972	11,014	3,070
1995	12,785	7,790	20,575	4,995
2000	19,436	7,157	26,593	12,279
2001	16,203	7,869	24,072	8,334
2002	15,369	9,001	24,370	6,368
2003	20,685	10,794	31,479	9,891
2004	27,390	11,630	39,020	15,760

Kaynak: DTÖ

2004 yılı itibari ile Kuveyt'in toplam ihracatı 27 milyar dolardır. Bunun 26 milyar doları petrol ihracatından kaynaklanmaktadır. Kuveyt'in en önemli ihracat ortakları Japonya, Güney Kore, ABD, Singapur, Tayvan ve Avustralya'dır. Üretilen ham petrolün 2/3'ü ve petrol ürünlerinin 4/5'i Asya ülkelerine ihraç edilmektedir. Kuveyt'in yerel ekonomisinin petrol ihracatından elde edilen geliri sindirmesi her zaman zor olmuştur. Bu nedenle ticaret her zaman, hatta 1991 Körfez Savaşı sonrasında bile fazla vermiştir. 1992 yılındaki büyük miktarda inşaat malzemesi ithalatından sonra bile oluşan ticaret açığı çok küçük olmuş ve 1994 yılında yeniden ticaret fazlasına dönüşmüştür.

2004 yılı ithalatı ise yaklaşık 12 milyar dolardır. Başta otomobil ve aksesuarları olmak üzere gıda ürünleri, kimya ve plastik ürünleri, tekstil, deri, ayakkabı, metaller, makine ve elektrikli aletler gibi her tür tüketim malını ithal etmektedir. En önemli ithalat ortakları ise ABD, Japonya, Almanya, Çin, İngiltere ve Avustralya'dır.

Kuveyt'in Körfez bölgesindeki en önemli ticaret ortakları ise Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'dir.

Ülkede Mayıs 1998'de kurulmuş ve Kasım 1999'da resmen açılmış olan bir adet Serbest Ticaret Bölgesi (Shuwaikh Serbest Ticaret Bölgesi) bulunmaktadır.

Kuveyt Pazarı, satın alım gücü yüksek bir pazardır. Piyasaya girişte var olan kısıtlama ve görünmeyen engeller aşılabılır. Gümrük vergi oranı, Kuveyt Milli Meclisi'nin 2003 yılı Mayıs ayında KİK gümrük birliğine girmeyi onaylamasından bu yana % 5'tir. Fakat, pekçok ürün bu orandan muafır. Kuveyt pazarına giriş ve pazarda tutunmak, fiyat, kalite ve sürekliliğe bağılıdır. Güçlü ülkeler tarafından paylaşılmış, kaliteli ürünlerle dolu, rekabete açık bir piyasa yapısı vardır.

TÜRKİYE - KUVEYT EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLER

TİCARİ İLİŞKİLER

Türkiye - Kuveyt Ticareti (Milyon ABD Doları)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2000	73.4	161.4	234.8	-88
2001	104.8	123.3	228.1	18.5
2002	139.0	26.5	165.5	112.5
2003	165.9	15.9	181.8	150.0
2004	265.6	25.7	291.5	240.1

Kaynak: DİE

Türkiye ile Kuveyt arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler 1982 yılında imzalanan Ekonomik ve Sınai, Teknik İşbirliği Anlaşması çerçevesinde yürütölmektedir. İki ülke arasında 2002 yılında Karma Ekonomik Komisyon (KEK) toplantısı yapılmıştır.

Türkiye-Kuveyt ticareti, Kuveyt'in ithalat hacmi, iki ülkenin de potansiyeli düşünöldüğünde kısıtlı kalmaktadır. Öte yandan Türkiye'nin ihracatının 2004 yılında büyük oranda arttırdığı ve yüksek ticaret fazlası verdiği görölmektedir.

Başlıca İhraç Kalemleri (2004)

Fasıl	ABD Doları	(%)
Demir Çelik	150,456,262	56.70
Otomotiv ve Yan Sanayi	17,018,572	6.41
Kazanlar, Makineler	10,898,681	4.11
Elektrikli Makineler	9,450,217	3.56
Örölmemiş Giyim Eşyası	7,512,986	2.83
Halılar	6,256,837	2.36
Gemiler	6,208,361	2.34

Süt Ürünleri	5,977,613	2.25
Plastikler	4,860,587	1.83
Demir Çelik Eşya	4,280,958	1.61
Diğer	42,433,874	16.00
Toplam	265,354,948	100.00

Kaynak: DİE

Başlıca İthal Kalemleri (2004)

Fasıl	(\$)	(%)
Organik Kimyasallar	13,543,672	52.71
Plastikler	9,852,347	38.35
Mineral Yakıtlar	2,148,051	8.36
Ham Postlar	83,625	0.33
Halılar	44,093	0.17
Örülmemiş Giyim Eşyası	8,972	0.03
Otomotiv ve Yan Sanayi	3,713	0.01
Elektrikli Makineler	2,555	0.01
Mobilyalar	1,854	0.01
Kazanlar, Makineler	1,053	0.00
Diğer	3,189	0.02
Toplam	25,693,124	100.00

Kaynak: DİE

YATIRIMLAR

T.C. Kuveyt Büyükelçiliği Ekonomi Müşavirliği verilerine göre, Kuveytlilere ait kayıtlara geçen 25 şirketin Türkiye'deki yatırımlarının 300 milyon dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir. Türk firmalarının Kuveyt'te doğrudan önemli bir yatırımı yoktur. Kuveytliler genel olarak; finans, gayrimenkul, ticaret ve endüstri alanında orta ve uzun vadeli riski az ve getirisi iyi olan firmalara doğrudan veya yatırım fonları aracılığıyla yatırım yapmaktadırlar. Türkiye'de kurulu ya da yatırım yapmakta olan Kuveytli firmalardan bazıları şunlardır: Kuveyt Türk Evkaf Finans Kurumu A. Ş., Haliç Finansal Kiralama A.Ş., Shaya A.Ş., The International Investor Company, Sabo Tekstil Turizm Dış ticaret Ltd. Şti., Intraco İth. İhr. Dış ticaret Ltd. Şti.

Kuveyt tarafından deprem yardımı adı altında finanse edilen 132 milyon tutarındaki projeler şunlardır: KGM, Kocaeli ve İstanbul'da bağlantı yolları projeleri, İller Bankası Altyapı projeleri, Sağlık Bakanlığı hastane projeleri, Yalova'nın Çınarcık ve Armutlu ilçelerindeki kanalizasyon projeleri. Uluslararası müteahhitlik ve müşavirlik firmalarımız, Kuveyt Fonu'nun kredi sağladığı ülkelerdeki projelerin yapımında, Haziran-2005 itibariyle 210 milyon dolar civarında ödenek kullanmışlardır.

Türk müteahhitlik firmalarınca 1972-2000 yılları arasında Kuveyt'te alınan işlerin toplam tutarı 492 milyon ABD dolarıdır. 2000-2004 döneminde üç firma taşeron girişim olarak 125 milyon dolar tutarında iş almıştır. 2005 yılında Tekfen İnşaat firması ile Kuveyt Petrol Şirketi arasında 220 milyon dolarlık iş sözleşmesi imzalanmıştır.

İŞBİRLİĞİ FIRSATLARI

Öne çıkan işbirliği fırsatları;

1. Kuveyt'te enerji, su ve tarım alanlarında taahhüt projeleri
2. Tekstil ve hazır giyim alanında ortaklaşa yatırım imkanları
3. mühendislik alanında her türlü danışmanlık hizmetleri
4. Gıda, mobilya, klima, buzdolabı, petrol ve petrokimya sektörlerinde işbirliği
5. Kuveyt'te geleneksel Türk mutfağına has restoran zincirleri
6. İnşaat malzemeleri satışı ve taşeronluk hizmetleri
7. Ticaret, sanayi, yatırım, bankacılık, turizm alanlarında faaliyet gösteren Türk firmalarıyla ortaklık
8. Körfez sermayesinin İMKB'de portföy yatırımına yönlendirilmesi
9. Kuveytlilerin özelleştirme kapsamında şirket satın almaya yönlendirilmesi

TOBB Plaza Talatpaşa cad. No:3 Kat:5 34394 Gültepe Levent İstanbul
Telefon: 0 212 339 50 00 (pbx) Faks: 0 212 270 30 92
0 212 270 41 90 (pbx)
E-mail: info@deik.org.tr Web: www.deik.org.tr